

Стратулат Наталя Вікторівна,

завідувач кафедри юридичного документознавства
навчально-наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

ЕФЕКТИВНЕ МОВЛЕННЯ ЯК ПОКАЗНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ ЗІ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Проблема формування ефективного мовлення фахівця зі зв'язків з громадськістю системи МВС України є пріоритетною у їх фаховій підготовці, є показником професійної компетентності цих службових осіб.

У цьому контексті дуже важливо чітко уявляти, яке ж мовлення можна вважати ефективним. Очевидно, таке, що веде до досягнення мети.

Це поняття активно досліджується в науковій доктрині. Доцільно розглянути особливості ефективного мовлення саме у контексті специфічної діяльності фахівців зі зв'язків з громадськістю системи МВС України.

Ефективний мовлення – це таке мовлення, яке дозволяє мовцю досягти поставленої мети й зберегти баланс стосунків із співрозмовником (комунікативна рівновага), позитивне ставлення аудиторії. Інформаційні повідомлення, які готують фахівці зі зв'язків з громадськістю Національної поліції – один із елементів громадського життя, який активно віддзеркалює як загалом суспільні процеси, так і діяльність поліції зокрема, впливає на громадську свідомість, формує суспільну думку щодо іміджу цього інституту, визначає духовні цінності населення нашої країни. Мовлення цих працівників – невід'ємний і значущий складник сучасного медіапростору, що чутливо реагує на всілякі інновації, зрушення в мовній системі, взаємодії мови та соціуму, проблеми духовної культури нації.

Виразним показником мовної компетентності та майстерності фахівця зі зв'язків з громадськістю є його обізнаність із літературними нормами й мовностилістична грамотність. Суржик, калькування, порушення мовних норм загострюють тему екології мови загалом і в мас-медіа зокрема.

Отже, у цьому контексті особливе значення має поняття культури мови і мовлення. «Культура мови – це проблема, що так чи інакше наявна в усякій національній спільноті та буває предметом публічного обговорення й пильної уваги

мовознавців, письменників, узагалі людей, небайдужих до виражальних можливостей слова або до престижу своєї мови» [13, 3]. Культура мовлення – це дотримання ustalених мовних норм усної й писемної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовних засобів залежно від мети, обставин і змісту спілкування. Культура мовлення – це й культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини.

Серед основних фахових умінь фахівців зі зв'язків з громадськістю чільне місце займає рівень володіння словом. Такі фахівці повинні бути носіями, творцями, пропагандистами культури слова, роблячи свій внесок у формування мовної особистості. А відтак рівень їх власного літературного мовлення має особливе значення. Тобто **мовна ефективність** фахівця зі зв'язків з громадськістю полягає у свідомому, цілеспрямованому, майстерному вживанні найбільш доцільних мовних засобів залежно від мети, обставин і змісту мовлення та забезпечується належним рівнем професійної мовнокомунікативної компетенції – здатності здійснювати мовленнєву діяльність у професійній сфері на основі мовних знань та володіння мовленнєвими уміньми й навичками. Забезпеченню **мовної ефективності** сприяє розвиток таких компетенцій:

Мовна компетенція – це обізнаність з мовою: з мовними одиницями, їх виражальними засобами, тобто це знання мови, володіння мовними уміньми й навичками. **Мовленнєва компетенція** – це уміньня використовувати мовні засоби, адекватно меті спілкування, тобто володіння мовленнєвими уміньми й навичками. **Комунікативна компетенція** – це уміньня спілкуватися з метою обміну інформації. **Предметна компетенція** – це вміння відтворювати в свідомості картину світу – предмети, явища, процеси і взаємозв'язок між ними на основі активного володіння загальною лексикою. **Прагматична компетенція** – це здатність до здійснення мовленнєвої діяльності, зумовленою комунікативною метою свідомого вибору необхідних форм, типів мовлення, врахування ознак функціонально-стильових різновидів мовлення. **Технологічна компетенція** – це вміння чітко й виразно висловлювати думку, знати закони техніки мовлення: правильна постановка дихання, розвиток голосу, чіткої та зрозумілої дикції, нормативної орфоєпії.

Ефективна мова повинна характеризуватися такими ознаками: 1) **правильність**, тобто відповідність прийнятим орфоєпічним, орфографічним, граматичним, лексичним нормам.

Еталоном правильності слугують норми, правила вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Завдяки цьому реалізується інформаційно-інформативна функція мовлення, здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість людини; 2) *різноманітність*: володіння мовним багатством правової і публіцистичної літератури; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення; 3) *виразність* забезпечується оригінальністю у висловлюванні думок з метою ефективного впливу на слухачів; 4) *ясність*, тобто доступність мовлення для розуміння тих, хто слухає, вона забезпечує адекватне розуміння сформульованого, не вимагаючи від аудиторії особливих зусиль при сприйнятті. Ясності мовлення усного сприяють чітка дикція, логічне і фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон, письмового – залежить від його оформлення, зокрема, виразності шрифту (розбірливості почерку), розмірів абзацних відступів, кількості різних графічних виділень. Текст важко читається, якщо в ньому багато помилок, помарок, підкреслень, неоднакових інтервалів між словами, різних шрифтів тощо; 5) *чистота*, тобто бездоганність усіх елементів мовлення, уникнення недоречних, невластивих українській мові іншомовних запозичень. Забезпечується вона системою установок, мовною грамотністю; 6) *стиліст* (раціональний вибір мовних засобів для вираження головної думки, тези). Ця ознака формує вміння висловлювати свою думку по суті; 7) *доцільність*, тобто відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється.

Отже, ефективність мови – це складник загальної професійної культури фахівців зі зв'язків з громадськістю Національної поліції, а її відсутність – свідчення низького фахового рівня, бездуховності і безграмотності людини. Ефективність мови завжди вважалася органічною характеристикою професіоналізму ділової людини, працівника поліції нового типу, який повинен мати нестандартний погляд на речі, відзначатися високою етикою у спілкування, гнучко розподіляти обов'язки, володіти Божим даром – харизматичним вмінням подобатися людям, надихати їх, вести за собою не силою наказу, а силою аргументів, переконливого слова, яке з давніх часів вважалася божественним даром.